
El setmanari L'Opinió i la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya (1928-1931)

Jaume Guillamet Lloveras

Barcelona: Fundació Irla, 2021. 185 p.

ISBN 978-84-09-32710-2

JOSEP M. FIGUERES

Universitat Autònoma de Barcelona

josepmaria.figueres@uab.cat

El present llibre és una síntesi, il·lustrada i anotada, sobre el setmanari que tanta influència va tenir en les línies del republicanisme catalanista dels anys trenta. *L'Opinió* fou una tribuna alhora política i cultural de gran relleu, amb dinamisme editorial, amb una molt extensa nòmina de redactors i col·laboradors. Aquesta història es desgrana en la monografia de Jaume Guillamet, que constitueix una molt sòlida aportació sobre el periodisme català dels anys trenta, un moment molt dolç i rellevant, quan l'embranzida cultural de la Renaixença culmina en la Mancomunitat i tota una gran generació intel·lectual fa de la cultura i del periodisme catalans uns dels més creatius i rellevants del moment. L'autor ho dissectiona fixant-se especialment en els aspectes ideològics i polítics i, en la mesura que disposa de dades, en els periodístics. En remarquem la descripció de l'evolució política i l'aportació ideològica del setmanari en el paper que jugarà en la conformació de la victòria electoral de l'abril del 1931.

Jaume Guillamet (Figueres, 1950), periodista i historiador, és catedràtic emèrit de la Universitat Pompeu Fabra i membre de l'Institut d'Estudis Catalans, on dirigeix el projecte del *Catàleg històric general de la premsa en català, 1641-1939*. S'ha especialitzat en el conreu de la història del periodisme català. Ha dedicat nombroses obres sobre la premsa local i comarcal, amb monografies sobre la premsa figuerenca, gironina, andorrana i catalana general, així com sobre la circulació i difusió de la premsa. Alhora, ha tingut cura de biografies i aplecs de textos de periodistes i polítics com Carles Fages de Climent, Abdó Terrades, etc. És autor de diverses obres sobre la història del periodisme català, entre les quals la trilogia formada per *Els orígens del periodisme a Catalunya. Catàleg de periòdics antics, 1640-1833* (2003), *L'arrencada del periodisme liberal. Política, mercat i llengua en la premsa catalana, 1833-1874* (2010) i *El periodisme català contemporani. Diaris, partits polítics i llengües, 1875-1939* (2022).

La col·lecció «Estudis Històrics i Biogràfics» de la Fundació Josep Irla presenta biografies, alguna de molt reeixida com la de Dalmau Costa, aplecs de textos de periodistes i polítics d'ERC,

així com monografies sobre aspectes rellevants del partit i la seva influència. En la dita col·lecció, el nostre autor ha publicat també *Narcís Lloveras, cronista republicà. De la Bisbal d'Empordà al Front d'Aragó, 1922-1937* (2017). L'obra que ens ocupa ací es presenta amb les característiques habituals de la col·lecció, en el tradicional format quadrangular, seguint unes pautes de la sèrie que presenta la nòmina dels protagonistes d'esquerres del segle XX amb el màxim de dades tant textuals com iconogràfiques —documents, premsa, llibres...— que la caracteritzen i són un dels trets d'identitat de la col·lecció.

Obre el llibre un pròleg de Joan Manuel Tresserras. L'índex, ben estructurat, arranca amb la voluntat de les esquerres de ser presents en la vida política arran de la fi de la dictadura de Primo de Rivera i segueix amb l'actuació en aquests anys tan intensos que es tancaran amb la Conferència d'Esquerres i el triomf electoral de 1931. Al llarg de vuit apartats, doncs, Guillaumet narra l'evolució del setmanari en la transició de la dictadura a la República. Ho fa amb agilitat i amb indicació de fonts, unes tres-cents notes, i amb la voluntat de penetrar en el que seria l'interior del periòdic, sense menystenir de fer-ne la seva interpretació.

Pel que fa al contingut, Guillaumet repassa la trajectòria dels gairebé tres anys de vida del setmanari i ho fa bàsicament amb les dades historiogràfiques i les del mateix diari. No es conserva ni l'arxiu del setmanari ni del diari, i l'autor s'ha centrat en el mateix periòdic més que en la cerca en arxius especialitzats atenent que no és una tesi de recerca sinó una obra de síntesi. El resultat és una monografia molt clara i ordenada sobre el periòdic promogut per Joan Lluhí, Joan Casanelles, Pere Comas i Antoni Xirau i que tingué com a col·laboradors Josep Pla, Jaume Miravittles, Jordi Arquer, Joaquim Xirau, Josep Fontbernat, Joaquim Ventalló... i la plana major de les esquerres catalanistes. Celebrem l'apartat final, molt interessant, dedicat a col·laboradors amb el total, no la relació, dels articles apareguts.

El llibre en conjunt és reeixit i fa justícia a una publicació important i d'influència. Com afirma l'autor a l'epíleg:

El setmanari *L'Opinió* va aconseguir un objectiu ben superior al que s'havia proposat. L'èxit immediat, inesperat i aclaparador de la fundació del partit unificador de l'esquerra republicana catalanista l'obliga a assumir unes responsabilitats de govern per a les quals la nova formació política no ha tingut temps de preparar-se. El relat de l'actuació del setmanari al llarg dels tres anys compresos en les seves dues etapes —que requereix, certament, estudis més aprofundits— mostra la importància del paper de Lluhí i el seu grup en la formulació i l'impuls del projecte polític del nou partit de la jove democràcia catalana, però també s'hi veuen limitacions notables. N'apuntem només dues i principals: l'heterogeneïtat de les agrupacions polítiques que hi conflueixen i la subordinació al carisma personal de Francesc Macià, al capdavant d'una organització pròpia, Estat Català, mancada igualment d'homogeneïtat i militància. El relat polític de cada una de les dues etapes de *L'Opinió* presenta diferències significatives. Durant els anys 1928-1929, els propòsits principals del setmanari són actualitzar el llegat republicà federal de Francesc Pi i Margall, definir l'espai d'un socialisme liberal que té com a referència principal el laborisme anglès i promoure la participació política de la classe treballadora. Entre les dues iniciatives de front republicà d'esquerres del 1930, hi ha encara diferències quant a la participació del sindicalisme i a l'acostament i exaltació de «l'Avi», el líder septuagenari d'Estat Català.

Constatem positivament el reeixit i meticulós treball editorial, del qual també en podem deixar constància com a autor de la col·lecció amb l'obra sobre les cròniques de guerra de Lluís Capdevila. No totes les editorials assumeixen aquesta labor de cura i el resultat es nota i és de justícia remarcar-ho. Remarquem a més l'amenitat periodística de l'autor en l'escriptura, amena i acurada, tanmateix. Tanquen l'obra índexs de fonts, de capçaleres i onomàstic, una bibliografia detallada, notes i un extens, ampli, amb voluntat gairebé exhaustiva, apartat gràfic que converteix la lectura en un plaer. Una selecta aportació d'articles, una dotzena i ben triada, amb noms com Francesc Macià, Jaume Aiguader o Lluís Companys, clausura aquest atractiu volum.